

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДУ «ДЕБАТИ» ДЛЯ
ВДОСКОНАЛЕННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ**

Деркач Г.С.

*кандидат філологічних наук, викладач,
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка,
Тернопіль, Україна*

Олендр Т. М.

*кандидат педагогічних наук, доцент,
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка, Тернопіль, Україна*

В умовах глобалізації все більше українців розуміють важливість володіння не лише однією іноземною мовою, а й кількома. Так, в Люксембурзі, наприклад, 98 % людей знають хоча б одну іноземну мову [2, с. 133]. Англійська мова стала важливим засобом міжкультурної комунікації, основними факторами популяризації та розповсюдження якої є можливість спілкування з представниками інших культур через мережу Інтернет як у повсякденному житті, так і у професійній сфері. Зважаючи на те, що англійська мова є найпоширенішою мовою спілкування в соцмережах, кількість користувачів для яких англійська не є рідною стрімко зростає.

На думку українських блогерів, 1-е місце за популярністю в Інтернеті цілком очікувано займає англійська, адже вона використовується на 54,7 % сайтів. Її широке застосування у сучасному світі призвело до збільшення уваги щодо вивчення цієї іноземної мови та формування англомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти в навчальних закладах різних рівнів акредитації.

Секретар РНБО України Олексій Данілов, виступаючи на Всеукраїнському форумі «Україна 30. Культура. Медіа. Туризм» (9-11. 03. 2021 р.) зазначив, що англійська має стати другою мовою в Україні, і це б стало запорукою незалежності нашої країни. Англійська мова «... має використовуватися з дитячого садка і школи... Її не треба вчити, її потрібно знати» [5]. Така заява українського політика є справжнім викликом для вчителів та викладачів англійської мови.

Крім того, за останні роки запити та уподобання учнів і студентів докорінно змінилися. Тому, теми і методи для проведення занять повинні обиратися відповідно до викликів сьогодення.

У сучасній методиці викладання англійської мови існує велика кількість як традиційних, так й інноваційних методів навчання.

Серед передових стратегій велика увага приділяється інтерактивним методам, основою яких є особистісно орієнтований підхід до здобувача освіти. Такі методи спрямовані на розвиток не лише творчого потенціалу студента, але й на вміння мислити та швидко реагувати, покращуючи комунікаційні навички. За результатами досліджень, сучасні молоді люди більш рішуче відстоюють свої погляди, одночасно критикуючи точку зору співрозмовника, а отже вступають в дискусії частіше.

В процесі вивчення англійської мови, «дебати» сприяють розвитку критичного мислення, а також вдосконалюють навички слухання та говоріння англійською мовою.

Дебати – це «чітко структурований і спеціально організований публічний обмін думками між двома сторонами з актуальної теми» [1, с. 3].

Засновником дебатів як навчальної технології вважається Карл Поппер автор «Форуму дебатів».

Хоча існує багато тем для дебатів, дослідники наголошують на трьох основних типах, які корисно використовувати в навчальному процесі, а саме – дебати, що базуються на фактах (наприклад, *Modern education lacks the means to inspire students; Global warming is a problem*), на цінностях (*Rap, slang, internet memes are damaging to the English language; Manners and good behaviour should be taught in schools*); на проблемах і їх вирішенні (*Reality TV should be regulated; How can children be encouraged to stop playing video games?*) [4]. Будучи комунікативною грою, «дебати» проходять такі етапи: підготовка, проведення та підсумки. Для успішного проведення «дебатів», необхідно розглянути їх структуру, поради щодо організації, етапи проведення, переваги та недоліки.

Структура дебатів. Як правило, учасників ділять на три групи: команда, яка підтримує тему дискусії (*The affirmative team*), команда проти (*The negative team*) та аудиторія. Команди, які беруть участь у дебатах спершу повинні опрацювати джерела (інформацію чи ресурси) на тему дискусії; синтезувати та аналізувати досліджувані матеріали для побудови своїх аргументів; продемонструвати свою здатність критично мислити; інтегрувати здобуті знання в обговорення теми дискусії. Студенти, які не є входять до дискусійних груп, можуть відіграти роль суддів, порівнюючи аргументи обох команд для подальшого визначення більш переконливого учасника. Викладач може бути ментором, задавати відповідний темп, а також оцінювати як індивідуальну, так і групову роботу студентів.

Підготовка до проведення «дебатів». Спершу необхідно обговорити зі студентами поняття «дебати», обрати цікаву для них тему дискусії; відвести час на дослідження теми; розподілити учасників дискусії на групи та аудиторію; переконатись, що кожен студент має свою роль. Варто також враховувати тривалість дискусії та встановлені правила. По закінченні дебатів корисним є написання есе, з метою відображення власної думки та знань, здобутих під час дискусії.

Організація дебатів. Існує декілька способів організації дебатів. Наприклад, студенти отримують завдання підготувати інформацію стосовно позитивних та негативних сторін теми і лише в день проведення дебатів їм повідомляють до якої команди вони зараховані. Ще одним способом організації «дебатів» є відстоювання протилежної точки зору, що допоможе студентам вбачати недоліки власних переконань. Організувати опитування аудиторії для виявлення не врахованих моментів. Дискусії можуть бути зняті на відео і використовуватися для самооцінки, оцінки результатів та коментарів одногрупниками й викладачами тощо) [3].

Проведення «дебатів» в процесі вдосконалення англomовної комунікативної компетентності здобувачів освіти характеризується як перевагами, так і недоліками.

З одного боку, такий навчальний метод дає змогу студентам розглянути обидві сторони питання; сприяє покращенню навичок спілкування та висловлювання англійською мовою; розвиває техніку пошуку інформації; вдосконалює навички збору, оцінки та синтезу даних з різних джерел для подальшої аргументації; виховує повагу до протилежних точок зору; сприяє інтерактивному обміну інформацією між студентами та викладачем.

Проте, з іншого боку, проведення «дебатів» інколи не сприймається окремими студентами як метод перевірки набутих знань; дебати займають багато часу на дослідження теми, опрацювання матеріалу тощо; деякі студенти уникають публічних виступів, а відтак будуть менш мотивовані [3].

Отже, вміння вести дебати, особливо англійською мовою, свідчить не лише про належний рівень засвоєння і володіння іноземною лексикою та вміле застосування граматичних структур студентами, але й сприяє розвитку критичного мислення, розумінню проблеми, вмінню логічно і впевнено обґрунтувати та аргументувати свою точку зору англійською мовою.

Література:

1. Каліберда Г.А. Інтелектуальна гра «Дебати» у навчально-виховному процесі загальноосвітніх навчальних закладів: збірка матеріалів для керівників дебатних клубів та вчителів, які навчають дебатів та дискусій. Полтава: ПОШПО, 2008. 204 с.
2. Кургузов А.О. Глобалізація: мовний аспект. Культура народів Причорномор'я. 2006. № 86. С. 132-136.
3. Сайт «Assessment Resources at HKU»: Debate URL: https://ar.cetl.hku.hk/am_debate.htm 10.03.2021.
4. Сайт «ESL Debates Debating resources for teachers»: A Teacher's Guide: The Basics of a Classroom Debate. URL: <https://esldebates.com/a-teachers-guide-the-basics-of-a-classroom-debate/> 11.03.2021.
5. Сайт «РБК-Україна»: Данілов: англійська має стати другою мовою в Україні. URL: <https://dilo.net.ua/novyny/danilov-zayavyv-shho-anglijska-maye-staty-drugoyu-movoyu-v-ukrayini/> 12.03.2021.